

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructae

De Vacatione, Amissione, Et Extinctione Beneficiorvm ...

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

29. An beneficium vacet per mortem Commendatarii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74494](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74494)

concipiendâ supplicatione, & quæ nusquam trahitur ad mortem civilem seu fictam. Card. de Luca. *de benef. d. 16. n. 10.* (ubi etiam, quodd vocabulum *obitus* frequentius adhibeatur ad distinctionem vocabuli *mortis*, sub quo tanquam latiori mors civilis etiam venit, juxta *decis. Rot. 543. n. 2. p. 2. recent.*) *Lott. cit. q. 10. n. 11. & 12.* Porro ut in his omnis profus exterminetur nedum æquivocatio, sed & aliter interpretandi occasio, narrativam per congeriem quandam terminorum expressivorum mortis naturalis sic concipi & efformari ait *Lott. n. 14. per obitum quondam N. illius, dum viveret, ultimi possessoris, extra curiam Rom. tali mense defuncti.* quippe dictio quondam relata ad hominem seu personam, denotat eam inter mortales esse desisse. *c. cum contra. de pignor. Lott. n. 15.* Idem apertius significant verba illa, *dum viveret, & terminus ille, defuncti;* defunctum enim esse idem est, ac diem ultimum obiisse, & diem obire pro *mori* sumitur. *Lott. n. 16. & seq.* Unde &, cum literæ expediuntur, dicta clausula sic consuevit extendi: *per obitum dicti N. qui extra curiam Rom. de tali mense diem clausi extremum, vacavit, &c.* extremus enim dies mortem eandem naturalem significat. *Lott. n. 21. & 22.*

2. Secundò: de cetero sub nomine *mortis* venire solet mors etiam civilis, quando nomen mortis exprimitur à lege, sicut si ab homine; in dispositione enim hominis mortem naturalem solum attendere debemus. Card. de Luca *loc. cit. n. 7. & 8.* ubi etiam, quodd cum regulâ Cancellariæ inducentes reservationes non clausas in corpore juris, hominis potius (Papæ nimirum pro tempore existentis, qui eas edere solet duraturas pro tempore vitæ suæ, & post mortem suam expiraturas) quam legis dispositionem contineant, dum nomen *mortis* simpliciter usurpant, intelligendæ sunt de morte naturali. Hic tamen etiam notanda doctrina generalis, quam tradit Laym. *in c. susceptum. de rescrip. in 6. ex Suar. de LL. l. 8. c. 28.* spectandam nimirum materiam subiectam, eò quodd ad illam accommodari solent verba, & præcipue spectandum, an sit materia ambitiosa, vel etiam periculosa, ex qua sumi possit occasio ad multiplicandas lites vel peccata; ut nimirum tunc verba coarctentur; præterea circumstantias omnes causarum, personarum attendendas diligenter esse; quia hæc omnia conferunt tum ad significationem verborum, tum ad mentem principis intelligendam. Et sic juxta hæc, ut ait *ibid.* Laym. *n. 3.* resolvi posse: si à fundatore mandatum, vel à Capitulo aliquo legitime statutum sit, v. g. ut post mortem alicujus beneficiati persona talis qualitatis substitueretur, vel persona substituta in locum defuncti tale onus aut commodum ferre debeat; num idem quoque extendi deberet ad eos, qui in beneficio succedunt per resignationem; se autem arbitrari, non posse regulam generalem tradi, sed ex materia subiecta, & ex circumstantiis, ut dictum, colligendum fore, quæ mens fuerit statuentium; quippe qui sæpè ad juridicam verborum acceptationem non exactè solent attendere, & interdum unam speciem vacationis, nempe per mortem, quæ communiter accidere solet, nominare: ut tamen idem quoque in aliis ob rationis identitatem fieri volunt juxta doctrinam Sanch. *l. 7. de matrim. d. 8. n. 13.* quodd verba posita in dispositione ob frequentiore usum eam non restringant.

3. Respondeo ad secundum primò: Mors civilis nusquam æquipollent naturali (nisi in casibus in jure exceptis. Laym. *in c. susceptum. n. 9.* ubi etiam juxta

*gl. in l. ex ea parte. §. insulam. ff. de verb. signific. quodd appellatione mortis intelligatur mors naturalis, non civilis) neque sub nomine mortis naturalis unquam venit civilis, nisi in casibus, in quibus ita reperitur expressè in jure cautum. Card. de Luca *loc. cit. n. 6.* citans *Old. conf. 284. in fine.* Anchar. *conf. 273. in principio.* Fagnan. *in c. perpetuas. de simon. n. 16.* & *Rot. decis. 543. n. 1. p. 2. recent.**

4. Secundò: tamen mors illa naturalis pluribus contingat modis, quatenus tamen omnes illi modi tendunt ad unum eundemque effectum, nimirum separandi animam à corpore, singuli dicuntur, seu semper dicitur mors naturalis, largo saltem modo. *Lott. cit. q. 10. d. n. 24.* unde licet mors naturalis ea propriè dicatur, quæ ex causa naturali intrinseca, nullâ extrinsecâ adhibitâ vi incurritur. *Lott. n. 28.* illa verò violenta, quæ illatâ tali vi extrinsecâ, ad eoque quodammodo contra naturam, & ex causa aliena quàm propriæ naturæ infertur. *Lott. d. n. 29.* venit tamen appellatione mortis naturalis, prout hoc contra civilem & fictam mortem distinguitur; & sic damnatus penâ capitis, post ejus lutionem dicitur mortem naturalem obiisse. *Lott. n. 32.* ex Baldo, ubi etiam subjungit ex eodem Baldo. *conf. 8. n. 2. & 3. l. 1.* quodd ea mors, quæ infligitur jussu magistratûs in executionem legis, etiam in ea contingat coactio ab agente extrinseco, contraria propriæ naturæ & voluntati, non tamen adhuc dicitur violenta in hoc sensu, quodd non homini sed legi attribuitur (lex enim reum, non homo occidit. S. August. *relatus in c. si homicidium. 23. q. 5.*) lex autem nihil violenter agere intelligatur; sed tunc demum inferatur violentia, quando sine lege quis impellitur. *c. quos Deus. 33. q. 2.*

Questio 28. Quid in genere requiratur, ut beneficium vacet per obitum alicujus?

Respondeo; vacat per obitum, etiam habentis solum jus in beneficio, constat ex dictis supra, sic vacare dicitur per obitum habentis collationem acceptatam sine possessione. *Gonz. gl. 15. §. 1. n. 31.* citans *Nav. de orat. c. 7. n. 29.* *Paris. l. 10. q. 6. n. 54.* *Rebuff. conf. 48. nu. 1.* &c. econtra non vacat per obitum præsentati nõ instituti & c. *Barb. juris Eccl. l. 1. c. 19. n. 239.* constat item ex dictis supra. Nihilominus vacatio per obitum decedentis in possessione attenditur ad effectum juris conferendi. *Gonz. gl. 15. §. 1. nu. 54.* sic juxta *Tex. Clem. 1. ut lite pend.* dum duo litigant super beneficio, & uterque decedit, vacare censetur per obitum illius, qui decedit in possessione, nullâ habitâ distinctione, num bonum jus habuerit, necne, ut *gl. in cit. Clem. v. possidebat.* & ibi communiter omnes. *Gonz. cit. n. 54.* quia semper possessor præsumitur Dominus, quando de dominio incidenter agitur, juxta *l. 2. c. de probat. Gonz. nu. 55.* citans seipsum §. 3. *proam. d. n. 55.* Item attenditur dicta vacatio in ordine ad reservationem seu effectum regularum Cancell. *tert. 4. §. 6.* *Gonz. cit. §. 1. n. 59.* ubi, quodd dicta regulæ locum habeant, & intret earum reservatio, licet verificetur vacatio de solo factò; citatque pro hoc *Simont. de reserv. q. 51. n. 4. & seq.*

Questio 29. An vacet beneficium per mortem Commendatarii, saltem perpetui?

Respondeo negativè, sed semper vacat ut prius, ita ut non sit attendendus mensis, in quo obiit Commendatarius. *Gonz. gl. 15. §. 2. n. 19.* & plenius

pleniùs *gl. f. §. 8. nu. 48.* dicens sic semper servasse Curiam, Cancellariam, & Cameram Apostolicam, & citans pro hoc Nav. *conf. 28. de prob. Rebuff. in pr. tit. de commenda. n. 51.* Gomez. *ad reg. de trienn. q. 5.* Gamb. *de por. leg. l. 4. n. 34. &c.* verum de hoc satis dictum supra.

Questio 30. An, & qualiter vacet beneficium per obitum privati beneficii?

Respondeo: si post privationem ipso jure moriatur privatus, antequam dimittat possessionem, non vacat beneficium per obitum illius, sed per professionem, contractum matrimonium, aliamve causam, ob qua ipso jure privatus est beneficium: prior enim vacatio, ut dictum, impedit sequentem. Barb. *juris Eccl. l. 3. c. 14. nu. 67.* scilicet est de privando, v. g. ob delictum per sententiam; vacat enim beneficium per obitum illius, dum moritur post contractum crimen, ante latam sententiam; sed de hoc quoque satis supra.

Questio 31. An, & qualiter vacet beneficium per obitum habentis jus ad regressum beneficii dimissi?

Respondeo: si quis moriatur, antequam redeat ad primum beneficium, quod dimisit ex causa permutationis, dum beneficium ei datum non est certum, dicitur beneficium illud vacare per obitum illius, quamvis alius id possideat. Gonz. *gl. 15. §. 1. n. 32. & gl. ead. §. 2. n. 39.* citans Lap. *n. 1. Anchar. in fin. Gemin. nu. 9. Franc. n. 3. in c. si beneficium. de prob. in 6. vide de hoc eund. Gonz. à n. 39.*

Questio 32. An, & qualiter per obitum vacet beneficium manuale, vel etiam aliud collatum ad beneplacitum conferentis?

Respondeo ad primum: manuale vacare per obitum habentis illud. *Parif. l. 1. q. 3. n. 94. 2.* Respondeo ad secundum: beneficium collatum ad beneplacitum, vacat per mortem conferentis. Gonz. *gl. 15. num. 93.* utrumque juxta dicta ante.

Questio 33. An, & qualiter vacet beneficium per obitum resignantis?

Respondeo primò: vacatio per obitum & per resignationem æquiparantur in multis, & in ordine ad plures effectus. *Parif. l. 1. q. 6. n. 15.* juxta DD. *in c. susceptum. de rescrip. v. g. in ordine ad pertinentiam fructuum, dum beneficii simpliciter resignati fructus spectant ad eos, ad quos spectarent, si vacarent per obitum, nempe ad successorem. Parif. *ibid. n. 14.* Item ut statim post resignationem (intellige simplicem) possit provideri, ac alia circa illud remedia adhiberi, ut in beneficiis, quæ vacant per obitum. *Parif. l. 1. q. 7. n. 5.**

2. Respondeo secundò: differunt tamen quam plurimum inter se vacatio per obitum, & vacatio per resignationem; & quod vacavit per resignationem, non potest dici verè vacare per obitum (intellige resignantis) cum ad positionem unius excludatur alterum, juxta *c. susceptum. de rescrip. in 6. Burfatt. conf. 394. vol. 4. & alios. Parif. l. 12. q. 9. n. 5. Tondur. p. 1. c. 5. n. 2.*

3. Respondeo tertio: secundum plures morientes resignante intra 20. dies, dabitur quidem vacatio.

P. Leuwen. Fori Benef. Tom. II.

sed facta seu interpretativa, non vera; quia Papa facere non potest, quod resignatio, quæ verè & realiter facta fuit, facta non sit; potest tamen facere, ut moriente resignante intra 20. dies, beneficium censeatur vacare per obitum illius, & quod quoad hoc resignatio habeatur pro non facta, juxta *gl. in Clem. 1. de immunit. Eccles.* Et hunc vacandi modum per obitum fictum esse, indicare videtur ipsa Regula de infirmis, dum non dicit simpliciter: *vacant per obitum*: sed *per obitum nihilominus vacare censeantur*: verbum enim *censeantur* denotat fictionem, juxta *c. 1. & c. 15. qui. de procurator. in 6. & c. 1. de arbit. ita Parif. cit. q. 9. n. 5. & 6.* ex mente aliorum, quos citat, nempe Sarnen. *ad reg. de infirm. q. 30. n. 3. &c.* qui sic testantur resolutum à Rota in *Segobienf. Archidiacon.* Ac proinde, quod hinc sequitur, secundum hos AA. hæc vacatio, cum non sit vacatio vera per obitum, non comprehenditur sub Regulis, aliisque dispositionibus & concessionibus, loquentibus de vacatione per obitum. Hanc sententiã tenere videtur Lott. *l. 3. q. 15. & tenet illam expressè C. de Luca. de benef. d. 34. à n. 9.* supponunt autem hi AA. talem resignationem securã morte intra 20. dies haberi quidem pro infectã & invalida respectu tertii, nempe collatoris, cui fraus parari præsumitur per istam resignationem, dum extremo illo tempore resignans præsumitur velle quasi eligere successorem sibi, & per speciem ultimã voluntatis disponere de beneficio, & sic collatorem fraudare collatione. *Card. de Luca. l. c. n. 10.* quam fraudem præsumptam præcavere, & quod delictum præsumptum punire intendit dicta Regula de viginti (propter quod *Parif. l. 12. q. 1. n. 1. & 30. & q. 2. n. 10.* apud *Card. de Luca. cum aliis censet, dictam regulam favorabilem, utpote obviantem fraudibus & peccatis*) *Luca cit. nu. 10. & 15.* ubi, quòd hoc contingat per vim retrotractivam, in qua consistit fictio inducens effectum huic veritatis super modo vacationis in favorem collatoris, cui fraus paratur; è contra hanc resignationem in odium parantis fraudem haberi pro omnino perfectã & effectuatã, ita ut talis resignans beneficiatus amplius non sit, nec pergat in eo residere beneficium, idque per speciem quandã privationis vi Regula de 20. tradit *Card. de Luca n. 9. & 15.* Neque hoc ipsum implicare, quòd nimirum actus dici possit ab initio nullus, cum vi retrotractiva sic habeatur pro invalido, seu non acto ad favorem tertii, cui fraus imminet (idque magis per poenalem quandam resolutionem, quàm per, seu ob deficientem voluntatem facientis actum, nempe resignantis ob non purificatam conditionem ab eo adjectam, & sine qua is aliàs non habuit animum faciendi) & tamen habeatur pro valido & profecto respectu, & in odium alterius, qui culpate egit, seu fraudem parabat, qualis est iste resignans, id, inquam, pluribus ostendit exemplis *Card. Luca à num. 11.* nimirum in religioso ob delictum ejecto, qui quòd ei favorabilia habetur pro vero ejecto, & non amplius religioso, quòd ad odiosa ei v. g. quòd observantiam votorum, aliãque professionis onera, manet & habetur religiosus professus. In hærede ob delictum reddito indigno hæreditate, qui quoad ei favorabilia desinit esse hæres; manet & habetur pro hærede quòd odiosa & præjudicialia.

4. Nihilominus contrarium, nempe quòd hæc vacatio per obitum censeatur vera vacatio per obitum, & iste modus vacandi comprehendatur in regu-